

The background of the book cover is a stylized illustration. It features a large, bright orange and yellow sun or moon in the upper right, with a small white triangle on its surface. Below the sun, the water is depicted with horizontal bands of orange, red, and dark red, suggesting a sunset or sunrise. In the foreground, there are dark, jagged silhouettes of rocks or mountains. The sky is black with several small white dots representing stars.

Hannu
Ylönen

UNETTO- MALLA YÖLLÄ ON HOPEA- REUNUS

BoD

*Unettomalla yöllä on
hopeareunus*

*Unettomalla yöllä on
hopeareunus*

Hannu Ylönen

© Hannu Ylönen 2024

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-80-7153-2

Graafinen suunnittelu: Essi Rikama

Kannen valokuva: Anu Ylönen

Kirjailijakuva: Sari Muhonen

Omistettu löytämiselle

"Pohjoisessa asuva setäni opetti minulle, että on useita eri tapoja miellyttää naarasta. Ja, että ne kaikki ovat vääriä."
"Eikö tosiaan ole yhden yhtäkään oikeaa tapaa?"
"Ei ole."
"Aika haasteellista."

Ilves ja kärppä, Kamala Luonto, 2023

Yömmme

TORKE

*Rento torkkumistila, josta
havahtuu helposti.*

KEVYT UNI

*Ei reagointia ulkoisiin ärsykykkeisiin.
Jos herää, unia ei muista.*

SYVÄ UNI

*Hengitys syvää, syke hidas,
verenpaine matala. Vaikea herätä.*

VILKEUNI

*Keho veltto, aivot toiminta vilkasta.
Unet muistaa kirkkaana,
painaajaisetkin.*

Sisällys

Prologi

19 TORKE – Hapuilu

Startti

Ruotsi

57 KEVYT UNI – Etsiminen

Minä

Saksa

Unkari

Ranska

Japani

Japanista

175 SYVÄ UNI – Löytäminen

Mari

Israel

Israel

Australia

Australia

285 VILKEUNI – Kypsyminen

Ruoka

Saksa

Kreikka

Ukraina

Yksin

Yhdessä

Epilogi

Kiitokset

Prologi

Nimeni on Stig, tai Stigu. Tai ei se mun oikea risti-
mänimeni ole, mutta kun vuosikymmeniä sitten ruot-
sintunnilla jokaisen piti keksiä itselleen ruotsalainen
nimi, niin minusta tuli Stig. Enhän minä sitä itse kek-
sinyt, kun maalaispoikana ei ollut ruotsalaiset nimet
hanskassa. Korkeintaan Leif jostain viikinkitarinasta,
mutta en sitä uskaltanut ehdottaa. Laiha ja kiharasää-
rinen ruotsinmaikka, omalla sen ajan tavallaan tyylikäs,
polvipituudessa englantilaiskuosisessa vekkihameessaan
ja jakussaan, Stig-nimen minulle antoi. Siitä se kansain-
välistymiseni alkoi, kun jouduin kuluneen villapaidan
kyynärpäät täyteen piirrellyn pulpetinkannen päällä,
kädet korvilla liitutaululle tuijottaen inttämään ”Jag
heter Stig. Jag heter Stig”.

Ei siihen aikaan mitään koulukiusaamista tunnettu.
Pienenä osana keskinäistä naljailua kaverit alkoivat
kutsua mua Stiguksi. Parempi nimi se oli kuin ne, joita
vielä nuorempana kotipuolen muutamaa vuotta van-
hemmat pojat minuun ripusti. Niillä pojilla oli jo parta-
haivenia ja jollain oli piikkinokka Mosse tai Pösö, joissa

oli yhtenäinen etupenkki ja vaihdekeppi ohjaustangossa. Se porukka minua taisi kiusata, laiha ja pienin kun olin. Tai, varmaan se oli vain vähän roheata kaveruutta. Ja kuitenkin kavereita oltiin.

Stig nimenä ei minua häirinnyt, kun kaveriporukassa pärjäsi ja työtökin tykkäsivät, ainakin kaukaa. Eikä siinä kaikki. Kun täytin 18 vuotta, marssin kirkkoherranvirastoon eroamaan kirkosta, kuten monet valveutuneet luokkatoverini. Sen lisäksi otin juuri täysi-ikäisenä yhteyden maistraattiin, vai mikä sen viraston nimi tuolloin oli, vanhemmilleni mitään ilmoittamatta ja sain kuin sainkin lisättyä Stigin etunimiini. Olihan Stig Niilo Johannes parempi kuin Niilo Johannes yksinään. Tapauskonnollinen äitini ei tykännyt. Oli siinä kavereillakin ihmettelemistä. Mutta tulihan ruotsin ylioppilaskirjoituksesta laudatur – lieneekö nimenmuutoksen ansiota vai ei.

Eipä Suomen maaseudulla montaa Stigiä ole vastaan tullut. Vasta nyt varttuneempana ilmestyi maamme musiikkitaivaalle ihmeellinen hontelikko, pitkätukkainen lippalakkikaveri. Kuin reväisty Pihtiputaan huoltoasemalta. Nasaali puhetapa ja aluksi mitäänsanomattomat laulelmat autoradiosta töihin ajaessa eivät kyllä natsanneet. Kunnes, koronavuoden syystalven ja pimeyden siedätyshoito television katsomisen avulla toi tämän Stigin ihan eri valossa lähelle, ja jopa tunteisiin. Olin aika ylpeänä Stigu.

Olen pikkuhiljaa työuraani lopetteleva tuhoeläintutkija ja kasvitieteilijä. Työni kosketti aluksi uudelleen metsitystä ja metsätuhoja, ensin kotimaassa ja sitten ulkomailla, lähinnä kehittyvissä maissa. Ei siis mitään mediaseksikästä nykysuomessa. Jos metsiä istutetaan metsättömille alueille ympäri maailmaa, ja ne saadaan tuholaisilta suojattua ensi vuosinaan, niin vääjäämättä ainakin alussa metsä on melko köyhä lajistoltaan. Saadaanpahan kuitenkin metsän peittoa ja hiilen sidontaa, vähennetään eroosiota ja tulevaisuudessa on toiveissa hyödynnettävää talousmetsää. Metsän monimuotoisuus tulee sitten joskus myöhemmin, jos on tullakseen.

Metsäjäpinaan jo vähän kyllästyneenä viimeiset parikymmentä vuotta keskityin enemmän tuhoeläimiin yleensä. Tämä päätös laajensi merkittävästi työnkuvaani ja kansainvälisten tehtävieni kirjoa, joihin olin aina pyrkinyt. Koska olen kesän lapsi, se antoi mahdollisuuksia kuivien ja kuumien alueiden ongelmien tutkimukseen – kaukana kylmistä pohjoisista havumetsistä.

Työni on ollut vaihtelevaa, luonnossa liikkumista, tutkimusten suunnittelua ja tutkimusalueiden seuraamista, opetusta, seminaareja ja kokouksia. Siihen on kuulunut paljon matkustamista, kenttätöitä ja kongresseja ympäri maailmaa. Pitkä tutkijanurani on ollut palkitseva, mutta loppuvaiheen liika tietokoneella istuminen on alkanut vääntää olkapäitä eteen ja ryhdin kumaraan. Vaikkei sitä muut vielä huomaa kuin minä. Vanhenevan tutkijan uran loppuun kokouksia riitti yllin kyllin, eli liikaa. Joko

niitä lastattiin vanhoille kokeneille työhevosille, tai byrokratia oli vain lisääntynyt.

Byrokratian ja osin turhiksi kokemieni kokousten ja selvitysten vuoksi stressi lisääntyy. Työn ja vapaa-ajan raja on häilyvä, mikä lienee on johtanut siihen, että työasiat pyörivät päässä myöhään illallakin. Tähän kun lisää pieniäkin lisäähdistuksen palasia, vaikkapa terveydestä tai ihmissuhteista työpaikalla tai lähipiirissä, niin kuvio alkaa olla valmis. Uni ei tule.

Saattaa olla ihan höpöä tämä ikääntymisen, työn muuttumisen ja stressin pohtiminen univaikeuksien taustalla. Olen niistä kärsinyt niin kauan kuin muistan. Mutta ennen sitä jaksoi vähemmällä. Unella siis. Mutta matkustamiseen liittyvä univaje ja nukahtamisvaikeudet alkoivat rassata jo nuorempana. Niinpä työterveyslääkäri kirjoitti minulle ennen erästä jenkkimatkaa nukahtamislääkkeet. Olin hermona matkan vuoksi ja lääkkeiden vuoksi, eikä tietenkään kotona uni tullut. Päätin ottaa yhden, muistaakseni sinertävän pillerin, ja ei kun peiton alle odottamaan kanveesiin vaipumista.

Raajat alkoivat kuin täyttyä lyijyllä ja sydän hakasi. Mutta uni ei tullut. Makasin hikisenä sängyssä kuin muumio, huulet varmaan valkoisena, ja odottelin, selviänpö tästä. Kun selvisin, enkä nukahtanut, otin lääkepurkin vailla sitä yhtä tablettia, jonka olin niellyt, menin vessaan ja kippasin tabletit vessan pönttöön. Ei

*S*tigu on Rock & Rollin, Woodstockin ja hikisten jumppasalien villasukkadiscojen vuosikymmenten kasvatti. Siitä on aikaa, mutta muistot elävät. Opinnot ja työ veivät hänet eri maihin, kiehtoviin paikkoihin ja odottamattomiin tapaamisiin. Ihmissuhteet — lue naiset, sen oikean tiedostamaton etsiminen ja löytäminen kietoutuvat unenomaiseksi matkaksi läpi elämän. Elämänmittaisen ja -makuisen matkan muistelu täyttää unettomien, mutta levollisten öiden loppoajan. ”Jos ei tänä yönä nukuta, eikä seuraavanakaan, niin varmaan kolmantena uni jo tulee”. Ikääntymisen myötä valoisiin uniin ja muistoihin liittyvät tummemmat sävyt. Kirja on omistettu löytämiselle. Rakkauden löytäminen yhdessä elämänmyönteisyyden kanssa painavatkin elämän vaakakupin auringon puolelle.

Hannu Ylönen (s. 1955) on emeritusprofessori ja nisäkästutkija. Pääasiallisen tutkimuskohteensa mukaan hänet tunnetaan myyräprofessorina. Harrastusten kirjo sisältää kirjoittamisen lisäksi purjehduksen, lukemisen, kuvataiteet, ruoanlaiton ja vanhasta historiallisesta talosta huolenpidon. Tämä on Hannu Ylösen viides kirja. Hän on kirjoittanut aiemmin kaksi novellikokelmaa, tietokirjan ja lasten satukirjan.

